

Jakub Suchański

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska

ORCID: 0009-0004-3324-9416

jakub.such.kontakt@gmail.com

Sytuacja prawna małoletnich przedsiębiorców na tle propozycji zmian w prawie

Legal Situation of Minor Entrepreneurs Against the Background of Proposals for Changes in the Law

ABSTRACT

The present discussion deals with the issue of starting a business by minors. The purpose of the article is to analyze the status of minors in the context of the possibility of obtaining the attribute of entrepreneur. Two main theses are put forward. The first is that the attribute of entrepreneur may be granted to persons with at least limited legal capacity. The second thesis is that the proposed changes in the law are aimed at introducing completely new solutions for minor entrepreneurs. In the analysis carried out, the views of doctrine, jurisprudence and existing legislation were used. In addition, a draft law containing potential changes to the state of the law was examined. The article is divided into thematic sections focusing respectively on the definition of an entrepreneur, the legal status of a minor, the possibility for a minor to act as an entrepreneur in the current state of the law, and potential changes to the legislation. The entire discussion is topped off by a conclusion, which includes the most important conclusions.

Keywords: minor, entrepreneur, business

WPROWADZENIE

Niniejsze rozważania dotyczą problematyki podejmowania działalności gospodarczej przez osoby małoletnie. Bez wątpliwości wśród młodych osób istnieje wiele uzdolnionych i przedsiębiorczych jednostek, które planują podjęcie pierwszych kroków w biznesie. Niektórzy z nich wyrażają zamiar rozpoczęcia aktywności na tym polu jeszcze przed osiągnięciem pełnoletności. Celem artykułu jest przeanalizowanie statusu osób małoletnich w kontekście możliwości uzyskania przymiotu przedsiębiorcy. Można założyć, że osoby o co najmniej ograniczonej zdolności do

czynności prawnych mogą zostać przedsiębiorcami. Mowa więc o tych osobach, które ukończyły 13 lat. Jako instrument ochrony takich osób wymaga się swoistego współdziałania z przedstawicielem ustawowym potwierdzającym czynności prawne małoletniego. Analizie zostaną poddane również projektowane zmiany w odniesieniu do małoletnich przedsiębiorców, zawierające całkiem nowe rozwiązania dotyczące tego zjawiska. W zakończeniu zostaną sformułowane wnioski odnoszące się do przytoczonych poglądów literatury, obecnego stanu prawnego i potencjalnych zmian.

1. DEFINICJA PRZEDSIĘBIORCY

Terminem „przedsiębiorca” posłużono się w wielu aktach prawnych. Wśród ustaw zawierających definicję przedsiębiorcy można wymienić między innymi Kodeks cywilny (dalej: k.c.), ustawę – Prawo przedsiębiorców (dalej: pr.przeds.), ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawę o zakazie nieuczciwej konkurencji, ustawę – Prawo górnicze itd. Pomimo pewnych podobieństw używane przez wymienione ustawy definicje znacząco się różnią. Nie istnieje jedna, systemowa definicja przedsiębiorcy, co w literaturze ocenia się krytycznie¹.

Zgodnie z art. 43¹ k.c. przedsiębiorcami są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadzące we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Z przytoczonej definicji można wywnioskować, że ustawodawca przyznaje zdolność do bycia przedsiębiorcą trzem kategoriom podmiotów. Warunkiem posiadania statusu przedsiębiorcy jest prowadzenie we własnym imieniu działalności gospodarczej lub zawodowej. Kodeks cywilny nie definiuje pojęcia działalności gospodarczej ani działalności zawodowej. Taka sytuacja implikuje poszukiwanie odesłań do innych aktów prawnych, np. Prawa przedsiębiorców.

Artykuł 4 ust. 1 pr.przeds. określa przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, a której ustawa przyznaje zdolność prawną prowadzącą działalność gospodarczą. Według art. 4 ust. 2 pr.przeds. przedsiębiorcami w rozumieniu tej ustawy są również wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Działalność gospodarczą definiuje art. 3 pr.przeds., według którego jest to zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Literatura i orzecznictwo wprowadziły cztery główne cechy działalności gospodarczej: zorganizowanie, zarobkowy charakter, wykonywanie we własnym imieniu oraz ciągłość². Zorganizowanie można rozumieć jako wykorzystanie skład-

¹ A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2020, s. 21.

² G. Lubeńczuk, [w:] G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichocka, M. Zdyb, *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, Legalis, Warszawa 2019, uwagi do art. 3, nb. 2.

ników materialnych i niematerialnych w sposób pozwalający na uczestnictwo w obrocie gospodarczym³. Wydaje się więc, że takie uchwycenie tej cechy łączy się z prowadzeniem przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym. Charakter zarobkowy działalności gospodarczej oznacza nastawienie przedsiębiorcy na osiągnięcie dochodów, nawet jeżeli wynik finansowy okaże się ujemny⁴. Wykonywanie działalności we własnym imieniu należy rozumieć jako wywieranie skutków prawnych, a więc powstawanie praw i obowiązków bezpośrednio dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą⁵. Przesłanka ciągłości wyraża wewnętrzny zamiar podejmowania działalności w sposób powtarzalny, systematyczny, regularny⁶.

2. POZYCJA PRAWNA MAŁOLETNIEGO

Kolejną ważną kwestią dla niniejszych rozważań jest status prawny małoletniego. Kodeks cywilny nie definiuje *expressis verbis* pojęcia „małoletni”. Analizując przepis art. 10 ust. 1 k.c., należy uznać, że małoletnim jest osoba fizyczna, która nie osiągnęła pełnoletności.

Doktryna określa pełnoletność jako jedną z cech człowieka, nabywaną z osiągnięciem przewidzianego wieku⁷. Osiągnięcie pełnoletności implikuje uzyskanie pełnej zdolności do czynności prawnych⁸. W polskim porządku prawnym przyjęto cezurę wiekową 18 lat, przy czym mogą wystąpić pewne odmienności. Podkreśla się, że ustanowiony przez art. 10 ust. 1 próg wiekowy funkcjonuje jako sztywna granica, bez względu na stan psychofizycznego rozwoju konkretnej osoby⁹. Swobodnym wyjątkiem od tej reguły pozostaje możliwość osiągnięcia pełnoletności przez wstąpienie osoby małoletniej w związek małżeński, o czym stanowi art. 10 ust. 2 k.c. Szczegółowe warunki określające dopuszczalny wiek małżonków precyzuje Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej: k.r.i.o.). Zgodnie z art. 10 ust. 1 k.r.i.o. małoletnia kobieta, która ukończyła lat 16, może za wyrażoną z ważnych powodów zgodą sądu opiekuńczego zawrzeć związek małżeński, jeśli z okoliczności wynika, że zawarcie małżeństwa będzie zgodne z dobrem założonej rodziny. Stosownie do art. 10 ust. 2 k.c. unieważnienie małżeństwa nie powoduje utraty pełnoletności

³ A. Pietrzak, *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, LEX, Warszawa 2019, uwagi do art. 3, pkt 2.1.

⁴ Wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2017 r., sygn. akt II UK 98/16, LEX.

⁵ G. Lubeńczuk, [w:] G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichočka, M. Zdyb, *op. cit.*, uwagi do art. 3, nb. 6.

⁶ *Ibidem*, uwagi do art. 3, nb. 5.

⁷ M. Pazdan, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2012, s. 1074.

⁸ *Ibidem*, s. 1074.

⁹ P. Księżak, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis, Warszawa 2023, uwagi do art. 10, pkt. 7.

względem nepturienta płci żeńskiej. Kobieta zachowa pełnoletność również w wyniku ustania małżeństwa spowodowanego śmiercią małżonka, a także w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód¹⁰. Mając na uwadze powyższe, można stwierdzić, że małoletnim jest osoba fizyczna, która nie ukończyła 18. r.ż. lub nie zawarła związku małżeńskiego po ukończeniu 16. r.ż.

Osoby małoletnie dysponują różnym zakresem zdolności do czynności prawnych. Niepełnoletni, którzy nie osiągnęli wieku 13 lat, nie mają zdolności do czynności prawnych, o czym świadczy art. 12 k.c. Takie osoby pozostają pod władzą rodzicielską do osiągnięcia pełnoletności¹¹. Brak zdolności do czynności prawnych skutkuje bezwzględną nieważnością zawieranych czynności prawnych¹². Wyjątkowo nieważna czynność prawna dokonana przez małoletniego może ulec konwalidacji¹³. Konwalidację przewiduje art. 14 ust. 2, według którego zawarta przez osobę małoletnią umowa należąca do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Osiągnięcie wieku 13 lat implikuje przyznanie przez prawo ograniczonej zdolności do czynności prawnych¹⁴. Przekroczenie ustalonej przez art. 15 k.c. granicy wieku znacząco ubogaca katalog działań małoletniego w zakresie prawa cywilnego. Czynności prawne dokonywane przez małoletniego, który ukończył 13 lat, można podzielić na czynności prawne wymagające zgody przedstawiciela ustawowego oraz te, do których taka zgoda nie jest wymagana¹⁵.

W myśl art. 17 k.c. obowiązuje generalna zasada przewidująca konieczność uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego, za wyłączeniem przewidzianych w ustawie wyjątków. Czynność prawna dokonana przez osobę niepełnoletnią bez zgody np. rodzica jest dotknięta sankcją bezskuteczności względnej¹⁶. Zgodnie z art. 18 k.c. ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela. Czynność prawna małoletniego będzie więc ważna, jeśli jego przedstawiciel ustawowy złoży odpowiednie oświad-

¹⁰ *Ibidem*, uwagi do art. 10, pkt. 11; R. Strugała, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis, Warszawa 2021, uwagi do art. 10, nb. 3.

¹¹ J. Strzebińczyk, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 12, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smoczyński, Warszawa 2011, s. 242.

¹² T. Sokołowski, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 1, *Część ogólna*, red. A. Kidyba, LEX, Warszawa 2012, uwagi do art. 14, pkt 6.

¹³ Z. Radwański, M. Gutowski, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, Warszawa 2012, s. 537.

¹⁴ M. Pazdan, [w:] *ibidem*, t. 1, s. 1095.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Z. Radwański, M. Gutowski, [w:] *op. cit.*, t. 2, s. 573.

czenie woli¹⁷. Sposób składania oświadczeń woli precyzuje art. 62 k.c.¹⁸ Stosownie do art. 18 § 2 małoletni może sam potwierdzić czynność prawną po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych, tj. po osiągnięciu pełnoletności. Zawieranie czynności prawnych z małoletnim rodzi również konsekwencje dla drugiej strony umowy. Kontrahent, który zawarł umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu. Inny, w stosunku do bezskuteczności, skutek braku potwierdzenia czynności prawnej przez przedstawiciela ustawowego przewiduje art. 19 k.c. Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Kodeks cywilny przewiduje kilka możliwości, w których małoletni może kreować swoją sytuację prawną samodzielnie. Pierwszą z nich jest zawieranie umów w drobnych sprawach życia codziennego. Stosownie do art. 20 k.c. osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Łatwo zauważyć podobieństwo do odpowiedniej regulacji dotyczącej osób poniżej 13. r.ż. W literaturze wskazuje się, że w przypadku art. 20 k.c. ustawodawca uznaje małoletnich jako osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych, o ile zawierane umowy dotyczą spraw drobnych z życia codziennego¹⁹. Kolejnym wyłączeniem od zasady obowiązku uzyskania zgody przedstawiciela ustawowego zawiera art. 21 k.c. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów postanowi inaczej. Możliwość rozporządzania swoim zarobkiem łączy się z nawiązaniem stosunku pracy przez małoletniego. Na mocy art. 22 § 3 k.p. osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego nawiązać stosunek pracy oraz dokonywać czynności prawnych, które dotyczą tego stosunku. Jednakże gdy stosunek pracy sprzeciwia się dobru tej osoby, przedstawiciel ustawowy za zezwoleniem sądu opiekuńczego może stosunek pracy rozwiązać. Inny wyjątek wprowadza art. 22 k.c., zgodnie z którym, jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje

¹⁷ A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2020, s. 430.

¹⁸ A. Lutkiewicz-Rucińska, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, LEX/el. 2023, komentarz do art. 18, pkt 2.

¹⁹ P. Nazaruk, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. J. Ciszewski, LEX/el. 2023, uwagi do art. 20, pkt 1.

pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowią czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

3. MAŁOLETNI JAKO PRZEDSIĘBIORCA

Kolejnym ważnym aspektem niniejszej analizy jest zdolność małoletniego do bycia przedsiębiorcą. Poglądy doktryny nie są w tej materii jednolite. Wyodrębnią się dwie główne linie rozumowania, które wzajemnie się wykluczają.

W myśl pierwszego poglądu przymiot przedsiębiorcy może przysługiwać wyłącznie osobom o pełnej zdolności do czynności prawnych²⁰. Podnosi się brak możliwości dokonywania samodzielnie czynności prawnych, bez zgody przedstawiciela ustawowego, co jednoznacznie wyklucza prowadzenie działalności gospodarczej we własnym imieniu. Wyjątkowo, w szczególnych sytuacjach, np. tych wynikających z praw spadkowych, można dopuścić zdolność osoby niepełnoletniej do bycia przedsiębiorcą²¹.

Pogląd odmienny dopuszcza przyznanie statusu przedsiębiorcy osobom o co najmniej ograniczonej zdolności do czynności prawnych²². Będą to więc osoby pomiędzy 13. a 18. r.ż. Przyjęcie takiego rozumowania zakłada konieczność działania przedstawiciela ustawowego, np. rodzica, który będzie afirmował dokonywanie czynności prawnych przez małoletniego przedsiębiorcę. Należy jednak pamiętać o podmiotowym wyłączeniu małoletniej kobiety, która wstępuje w związek małżeński. Fakt zawarcia małżeństwa, nawet jeśli zostanie unieważnione lub ustanie przed osiągnięciem przez kobietę 18 lat, otwiera kobiecie możliwość prowadzenia działalności gospodarczej jako osobie o pełnej zdolności do czynności prawnych.

Istnieją pewne powody, dla których warto przychylić się do drugiego poglądu. Kodeks cywilny nie zabrania małoletnim posiadającym ograniczoną zdolność do czynności prawnych dokonywania czynności prawnych. Wprowadza jedynie konieczność uzyskania pozwolenia przedstawiciela ustawowego. Obowiązek ten można potraktować jako środek ochrony, zarówno dla małoletniego przedsiębiorcy, jak i jego

²⁰ W.J. Katner, [w:] *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, red. M. Pyziak-Szafnicka, P. Księżak, LEX, Warszawa 2014, s. 458; C. Kosikowski, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Państwo i Prawo” 2001, nr 4, s. 20; S. Dmowski, R. Trzaskowski, [w:] *Kodeks cywilny. Księga I. Część ogólna*, red. J. Gudowski, Warszawa 2014, s. 216; Wyrok SA w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2009 r., VI ACa 1083/08, LEX.

²¹ W. J. Katner, [w:] *op. cit.*, uwagi do art. 43(1), pkt III.12.

²² A. Kidyba, *op. cit.*, s. 165; C. Kosikowski, *op. cit.*, s. 4; P. Lewandowski, *Zdolność do czynności prawnych przedsiębiorcy jako osoby fizycznej*, „Studia Prawniczo-Ekonomiczne” 2006, t. C, s. 100; P. Zaporowski, *Czy przedsiębiorcą może być osobą fizyczną nieposiadającą zdolności do czynności prawnych?*, „Palestra” 2006, 51/7–8.

ewentualnych kontrahentów. Współdziałanie z przedstawicielem ustawowym, będącym osobą o większym doświadczeniu życiowym i stabilności emocjonalnej może korzystnie wpłynąć na działanie małoletniego, np. jako pomoc w podejmowaniu lub aprobowaniu czynności o zwiększonym ryzyku ekonomicznym. Jednocześnie można postrzegać to jako spore ograniczenie, jeżeli przedstawiciel ustawowy nie przejawia żadnych cech przedsiębiorczości, ma mniejszą wiedzę o specyfice danej branży lub zwyczajnie utrudnia działanie małoletniemu. Innym ważnym aspektem w odniesieniu do prezentowanego omawianego poglądu jest brzmienie przepisów regulujących wpis do rejestru przedsiębiorców²³. Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 8 marca 2018 r. Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy wpisowi do CEIDG podlega informacja o ograniczeniu lub utracie zdolności do czynności prawnych oraz o ustanowieniu kurateli lub opieki, obejmująca dane kuratora lub opiekuna. Kolejnym argumentem jest fakt, że zmieniająca się rzeczywistość, w tym szybki rozwój mediów społecznościowych, umożliwia przedsiębiorczym małoletnim rozwój biznesu. Nie sposób odmówić takim osobom umiejętności strategicznego myślenia i planowania, dlatego powinni mieć możliwość uzyskania przymiotu przedsiębiorcy.

4. PROPOZYCJE ZMIAN W PRAWIE

Rządowe Centrum Legislacji 13 kwietnia 2023 r. opublikowało na swojej stronie internetowej projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ulepszenia środowiska prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorców. Projekt zakłada cztery główne cele projektu: ułatwienie pierwszych kroków w sferze przedsiębiorczości; ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej; usprawnienie na rzecz sukcesji; inne przedsięwzięte zmiany w prawie²⁴.

Z punktu widzenia niniejszego artykułu bardzo interesujące wydają się zmiany dotyczące małoletnich przedsiębiorców. Projektodawca w uzasadnieniu projektu ustawy dostrzega niejednolite stanowisko doktryny i przytacza poglądy jej przedstawicieli. Projektowane przepisy mają więc za zadanie wprowadzić pewien ład regulacyjny, zapewniając jasne zasady podejmowania działalności gospodarczej przez osoby małoletnie²⁵.

W założeniach projektu zgodnie z art. 39 dodaje się przepis art. 17. ust 4 pr.przeds. w brzmieniu: „Małoletni nie może bez zezwolenia sądu opiekuńczego

²³ A. Kosmał, *Pojęcie i wybrane kategorie przedsiębiorcy w ustawodawstwie polskim*, Wrocław 2019, s. 21.

²⁴ Uzasadnienie do projektu ustawy z dnia 13 kwietnia 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ulepszenia środowiska prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorców, s. 6.

²⁵ *Ibidem*, s. 14.

podjąć działalności gospodarczej”. Uzyskanie stosownego zezwolenia i warunki prowadzenia działalności przez niepełnoletnich precyzują modyfikacje Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu cywilnego.

Zmiany w zakresie prawa cywilnego materialnego przewiduje art. 2 projektu. Do art. 14 k.c. dodaje się § 3 brzmiący: „Czynność prawna dotycząca działalności gospodarczej lub zawodowej dokonana przez małoletniego przedsiębiorcę, który nie ma zdolności do czynności prawnych i posiada zezwolenie sądu opiekuńczego na wykonywanie działalności osobiście, jest ważna, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych”. Projekt zakłada również dodanie art. 21¹ k.c. w brzmieniu: „Małoletni przedsiębiorca, który ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, może bez zgody przedstawiciela ustawowego dokonać czynności prawnych dotyczących działalności gospodarczej lub zawodowej, jeżeli posiada zezwolenie sądu opiekuńczego na wykonywanie działalności osobiście” oraz art. 21² k.c. o treści: „W przypadku gdy działalność gospodarcza lub zawodowa sprzeciwia się dobru małoletniego przedsiębiorcy, sąd opiekuńczy może zakazać tej działalności albo ją ograniczyć”.

Projekt prognozuje również zmiany w prawie cywilnym formalnym. Postępowanie w zakresie wydania zgody na prowadzenie działalności gospodarczej przewiduje art. 3 ust. 3 projektu, zakładający dodanie w części pierwszej w księdze drugiej w tytule II w dziale II w rozdziale 2 oddziału 7: „Sprawy z zakresu działalności gospodarczej osób nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych”. Stosownie do planowanych regulacji wniosek do sądu opiekuńczego w sprawie zezwolenia małoletniemu prowadzenia działalności gospodarczej składa małoletni, jego przedstawiciel ustawowy lub kurator. Sąd opiekuńczy wyda takie zezwolenie, jeżeli nie sprzeciwia się to dobru małoletniego dziecka oraz stopień rozwoju umysłowego, stan zdrowia i stopień dojrzałości małoletniego dziecka pozwala na wykonywanie przez nie działalności gospodarczej osobiście. Sąd będzie mógł również zezwolić z ważnych powodów na prowadzenie działalności gospodarczej przez małoletniego reprezentowanego w ramach tej działalności gospodarczej przez przedstawiciela ustawowego, kuratora lub opiekuna.

Wyżej wskazane zmiany wprowadzają generalny zarys uwarunkowań dotyczących pozycji prawnej małoletniego przedsiębiorcy. Generalnym *novum* będzie konieczność uzyskania przez małoletniego zezwolenia sądu opiekuńczego, który podejmie się oceny stanu psychofizycznego osoby niepełnoletniej. Warto również nadmienić, że projektowane zmiany w prawie cywilnym dopuszczają przyznanie przymiotu przedsiębiorcy osobom poniżej 13. r.ż. Wynika to *expressis verbis* z treści projektowanego art. 14 § 3 k.c. Co więcej, nowe przepisy przyznają małoletnim przedsiębiorcom możliwość dokonywania czynności prawnych w ramach ich działalności gospodarczej bez uzyskania potwierdzenia osoby z pełną zdolnością do czynności prawnych.

PODSUMOWANIE

Na wstępie artykułu postawiono dwie zasadnicze tezy, znajdują one swoje potwierdzenie w przeprowadzonych rozważaniach. Po pierwsze, pomimo niespójności w piśmiennictwie mogą uzyskać przymiot przedsiębiorcy, o ile mają co najmniej ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Wynika to z faktu, że ustawodawca przewidział możliwość dokonywania czynności prawnych przez osobę małoletnią. Jako instrument ochrony małoletniego przedsiębiorcy oraz ewentualnie jego potencjalnych kontrahentów należy uznać potwierdzenie takiej czynności prawnej przez przedstawiciela ustawowego. Takie rozwiązanie zapewnia dbałość o interesy małoletniego i pewność obrotu gospodarczego, przyjmując założenie, że przedstawiciel ustawy aktywnie kooperuje z małoletnim, służy mu radą i doświadczeniem życiowym. W przeciwnym razie prowadzenie działalności gospodarczej może narażać na pewnych trudności. Projektowane zmiany, przytoczone w tym artykule mogą zmienić ten stan rzeczy. Przede wszystkim projekt uwzględnia stanowisko doktryny, nawet w szerszym zakresie, wprowadzając wyraźną możliwość funkcjonowania małoletnich przedsiębiorców w obrocie. Prognozowane zmiany dopuszczają również uzyskanie statusu przedsiębiorcy małoletnim, którzy nie mają zdolności do czynności prawnej. Wydaje się, że regulacja dotycząca tych osób jest zbędna. Skoro takim małoletnim nie przysługuje nawet ograniczona zdolność do czynności prawnych, nie powinni oni prowadzić działalności gospodarczej. Na plus należy również ocenić obowiązek uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego na prowadzenie działalności gospodarczej. Sąd opiekuńczy rozważy przy tym stan psychofizyczny małoletniego i jego dobro. Sąd będzie mógł dopuścić małoletniego do działania bez konieczności afirmacji czynności prawnych przez przedstawiciela ustawowego. Może to znacząco ułatwić małoletniemu prowadzenie działalności gospodarczej.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Balwicka-Szczyrba M., Sylwestrzak A. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023.
- Ciszewski J. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023.
- Gniewek E., Machnikowski P. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis, Warszawa 2021.
- Gudowski J., *Kodeks cywilny. Księga I. Część ogólna*, Warszawa 2014.
- Kidyba A. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 1, *Część ogólna*, LEX, Warszawa 2012.
- Kidyba A., *Prawo handlowe*, Warszawa 2021.
- Kosikowski C., *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Państwo i Prawo” 2001, nr 4.
- Kosmal A., *Pojęcie i wybrane kategorie przedsiębiorcy w ustawodawstwie polskim*, Wrocław 2019.
- Lewandowski P., *Zdolność do czynności prawnych przedsiębiorcy jako osoby fizycznej*, „Studia Prawniczo-Ekonomiczne” 2016, t. C.

- Lubeńczuk G., Wołoszyn-Cichocka A., Zdyb M., *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, Legalis, Warszawa 2019.
- Osajda K. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis, Warszawa 2023.
- Pietrzak A., *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, LEX, Warszawa 2019.
- Pyziak-Szafnicka M., Księżak P. (red.), *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, LEX, Warszawa 2014.
- Radwański Z. (red.), *System prawa prywatnego*, t. 2, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2012.
- Safjan M. (red.), *System prawa prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2012.
- Smyrczyński T. (red.), *System prawa prywatnego*, t. 12, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, Warszawa 2011.
- Wolter A., Ignatowicz J., Stefaniuk K., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2020.
- Zaporowski P., *Czy przedsiębiorcą może być osobą fizyczną nieposiadającą zdolności do czynności prawnych?*, „Palestra” 2006, 51/7–8.

Orzecznictwo

Wyrok SA w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2009 r, VI ACa 1083/08, LEX.

Wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2017 r., sygn. akt II UK 98/16, LEX.

ABSTRAKT

Niniejsze rozważania dotyczą problematyki podejmowania działalności gospodarczej przez osoby małoletnie. Celem artykułu jest przeanalizowanie statusu osób małoletnich w kontekście możliwości uzyskania przymiotu przedsiębiorcy. Postawiono dwie zasadnicze tezy. Pierwszą z nich jest stwierdzenie, że przymiot przedsiębiorcy może przysługiwać osobom o co najmniej ograniczonej zdolności prawnej. Drugą tezę zakłada, że projektowane zmiany w prawie mają na celu wprowadzenie całkiem nowych rozwiązań dotyczących małoletnich przedsiębiorców. W przeprowadzonej analizie wykorzystano poglądy doktryny, judykatury oraz obowiązujące przepisy prawa. Dodatkowo badaniu poddano projekt ustawy zawierający potencjalne zmiany stanu prawnego. Artykuł podzielono na sekcje tematyczne skupiające się odpowiednio na definicji przedsiębiorcy, statusie prawnym małoletniego, możliwości występowania małoletniego jako przedsiębiorcy w obecnym stanie prawnym oraz potencjalnych zmianach ustawodawstwa. Całość rozważań zwięźcza podsumowanie, w którym zawarto najważniejsze wnioski.

Słowa kluczowe: małoletni, przedsiębiorca, działalność gospodarcza